

Мартин Хенцелман
Грайфсвалдски университет
martin.henzelmann@uni-greifswald.de

За немското научно издание „Bulgarica“

Martin Henzelmann
University of Greifswald

The German academic periodical “Bulgarica”

Abstract

The German academic annual “Bulgarica” has been published since 2018. It replaced the “Bulgarien-Jahrbuch” (“Bulgarian Yearbook”). Both “Bulgarica” and “Bulgarien-Jahrbuch” were and are published by the German-Bulgarian Association “Deutsch-bulgarische Gesellschaft zur Förderung der Beziehungen zwischen Deutschland und Bulgarien e.V.” (DBG). The publications include academic papers on Bulgarian studies, highlighting linguistics, literature, culture, architecture, history, documents, book reviews, varia and in memoriam.

Keywords: Bulgarica; Yearbook; Bulgarian studies in Germany; German-Bulgarian Association; Bulgarian language; Bulgarian literature; Bulgarian culture

Годишното научно издание „Bulgarica“ излиза от 2018 година, когато заменя съществувалия в продължение на две десетилетия преди това „Bulgarien-Jahrbuch“ („Годишник на България“). Последният е издаван от Немско-българското дружество за насърчаване на отношенията между Германия и България (Deutsch-bulgarische Gesellschaft zur Förderung der Beziehungen zwischen Deutschland und Bulgarien e.V., съкратено DBG, а на български НБД) и включва разнообразни научни теми, свързващи Германия и България, включително въпроси от българистиката и академичния живот. Така че предисторията на настоящите публикации в издание „Bulgarica“ не може да бъде обяснена,

без преди това първо да се кажат няколко думи и за „Годишник на България“, и за НБД.

„Годишник на България“, който излиза като отделни книжки, издавани от НБД, се появява през 1997 година. Първоначално се публикува от издателство „Viblion“ в град Марбург, а по-късно – от славистичното издателство „Otto Sagner“ в Мюнхен. НБД е регистрирано сдружение, създадено с цел извършване на обществена дейност и седалище в град Берлин, което работи в областта на науката. Основано е на 1 декември 1995 година в град Марбург като сдружение с нестопанска цел, по инициатива на професор доктор Волфганг Геземан и професор доктор (и доктор хонорис кауза на Софийския университет) Хелмут Шалер. На 31 май 1996 г. в Държавната библиотека в Берлин („Staatsbibliothek zu Berlin/Preußischer Kulturbesitz“) се провежда първото, учредително общо събрание на дружеството. Това означава, че през 2021 година празнуваме 25-годишнината на НБД. Професор Шалер, който през 2006 г. получава почетна докторска степен от СУ „Св. Климент Охридски“, в продължение на две десетилетия е председател на дружеството и неуморно се стреми да популяризира България и българската култура в Германия. Това става не само чрез издаването на споменатия „Годишник на България“, но и чрез организирането на многобройни национални и международни научни конференции и изложби.

Целта на НБД, което функционира като частно, независимо и непартийно сдружение, е да подкрепя и насърчава научните и културните отношения между Германия и България, особено в областта на лингвистиката, литературознанието и културологията. Уебсайтът <http://www.deutsch-bulgarische-gesellschaft.eu/> предоставя информация за дейностите и текущите събития в дружеството. Основните му занимания са публикуването на научна литература, изпращането на покани до българисти лингвисти и съвременни автори на художествена литература за изнасяне на публични лекции, представянето на книги, организацията на симпозиуми, конференции и изложби за България в различни области на науката и културата. От самото си основаване НБД се стреми да привлече все повече специалисти и институции от чужбина за сътрудничество извън официалните отношения между Република България и Федерална република Германия. НБД е отворено за всички, които се интересуват

от България. На този фон основна грижа на дружеството е да привлича вниманието с научните си публикации, като по този начин провокира интереса към България сред германската общественост.

Тематиката на публикациите в изданието „Годишник на България“ е насочена предимно към българско-немския научен обмен, като наука се разбира в широк спектър: история (включително на културата), археология, български език и литература, лингвистика и превод, география и опазване на околната среда, теологията, музика, изкуство, техника и природни науки – все важни теми, разгледани в множество отделни статии. Първоначално редакционният колектив на годишника включва проф. д-р Волфганг Геземан, проф. д-р доктор хонорис кауза Хелмут Шалер, проф. д-р Габриела Шуберт и доц. д-р Румяна Златанова. По-късно към тях се присъединяват д-р Зигрун Комати и проф. д-р Райко Краус. Благодарение на публикациите им германската читателска аудитория се запознава с една държава от Югоизточна Европа, нов член на ЕС, която има богати исторически традиции и голям потенциал за извършване на съвременни научни изследвания, но на която, за съжаление, в немските научни среди се обръща все по-малко внимание.

Публикациите, включени в „Годишник на България“, съдържат не само научни студии, които често са резултат от оригинални изследвания или доклади, изнесени на конференции, но и специализирани обзори във всички области на българистиката. Освен това се публикуват и рецензии, посветени на работи в сферата на балканистиката, славистиката, общото езикознание, теорията на литературата и историческите изследвания. По този начин се изпълняват две важни задачи: от една страна, с актуални публикации обществеността в Германия се информира за новите заглавия в немскоезичната и международната българистика, а от друга страна, се води отчет за това върху какво работят колегите в Германия и в чужбина, какви публикации са издали и какъв принос имат те за отношенията между Германия и България в дългосрочен план.

Освен статии и рецензии, в годишника се публикуват и поздравителни адреси от служители на българското посолство, хроники на конференции, благодарствени писма, юбилейни поздравии и некролози. Обаче става ясно, че поради все по-

трите условия, в които се намира германската българистика, не е сигурно да се издава един годишен брой, поради което по-нататък се появяват няколко двойни тома. Независимо от това ръководството на НБД решава да даде на изданието ново, по-общо название, което е свързано не толкова с времевия период, през който излиза, а по-скоро със съдържателната му насоченост по отношение на българистичните теми. Така се появява новото издание „Bulgarica“.

Научните издания на НБД.

„Годишник за България“, който от 2017 г. продължава да излиза под новото название „Bulgarica“, е актуалният информационен орган на НБД. Предлага оригинални материали по различни теми, свързани с България. Изданието се публикува от издателство „Akademische Verlagsgemeinschaft München“ (AVM) и е достъпно на страница на самото издателството на адрес <https://www.avm-verlag.de/?listview&reihe=RH-BULGARICA>. Докато на корицата на „Годишник за България“ винаги присъства изображението на софийската катедрала „Св. Александър Невски“, изображенията върху корицата на новосъздадената книжна серия „BULGARICA“ варират от том на том. Това се върши с цел нагледно представяне многообразието на България, за да се направи връзка с темите, разглеждани в сборника, както и за да се създаде някаква визуална представа у читателите.

Настоящият редакционен колектив на изданието се състои от д-р Зигрун Комати, която поема председателството от проф. Шалер преди няколко години и сега е председател на НБД, проф.

д-р Хелмут Шалер, проф. д-р Райко Краус и д-р Мартин Хенцелман. Основното съдържание на публикуваните от споменатия колектив томове е насочено към лингвистиката, културологията, археологията, историята, литературната критика, икономиката и политиката. Актуалната българска научна литература се представя в рубриката за отзиви и рецензии, но поздравителните адреси, юбилейните поздравии и некролозите продължават да са неразделна част от изданието.

Приемат се доклади на немски, английски и български език, но е възможно да се публикува и на френски или руски. Трябва обаче да се отбележи, че основната цел на статиите е те да достигнат предимно до немскоговорящата читателска аудитория, поради което при необходимост се правят и немски преводи на отделните представени материали.

Първият том на изданието „Vulgarica“ е публикуван през 2018 г. и има три основни раздела: научни статии, актуални събития и рецензии. Основните теми на докладите в него са немско-българските културни отношения, историческото и съвременното езиковедие, българското малцинство в Румънски Банат и българското хорово изкуство. Освен това са представени археологическите проучвания в България през 2014-2015 г. и са отправени юбилейни поздравии за рождените дни на проф. д-р Руселина Ницолова и проф. д-р Емилия Стайчева, които имат сериозен принос в установяването на чудесни отношения между България и Германия на академично ниво.

Вторият том (публикуван през 2019 г.) съдържа същите три тематични раздела, т.е. научни статии, актуални събития и рецензии. В този том обаче фокусът е по-скоро върху теорията на литературата. Представени са българите и България в немската тривиална литература, както и българската литература в немски превод след падането на комунизма, а също и някои малко известни немски публикации от началото на ХХ век. Освен това научният раздел включва статии по лексикология, Балканския миграционен маршрут и творчеството на художника Никола Михайлов. По действителен повод е документирано много приятно събитие, в което д-р Зигрун Комати играе значителна роля. Става дума за Споразумение за дружба между градчето Зеехайм-Югенхайм в немската провинция Хесен и град Карлово в България, което видимо насърчава отношенията между две-

те страни. Освен това се споменават и годишнините на отделни немско-български дружества, действащи на регионално ниво в градовете Дармщат и Дрезден, както и археологическите проучвания в България през 2016 и 2017 г.

Третият том е публикуван през 2020 г. и продължава да има същата структура. По този начин първо са представени тематични статии, после актуални теми и накрая критика и отзиви. Научните приноси включват изследвания върху паметните за българските помаци в България, дейността на немско-българското дружество в Берлин в периода 1915-1945 г. и върху съпоставителното разглеждане на граматичните особености на българския език в контекста на славянските езици. Почетени са личности като проф. д-р Макс Манголд и работата му в университета в Сарбрюкен, както и неговите важни контакти с България. Разглеждат се и актуални въпроси на литературна канонизация, например в изследване, посветено на Любомир Генчев и на антологията „The Shade of the Balkans“. Документирани са последните находки от археологическите проучвания в България през 2018 г. Сред многобройните актуални теми са поздравленията, свързани с годишнини от публикации или юбилеи (по-специално годишнините на проф. Юрген Кристофсон и проф. Хелмут Шалер), както и хроника на българистичната конференция в град Дрезден.

От четвъртия том, който ще бъде публикуван в края на 2021 г., нататък подредбата на материалите малко ще се промени. Докладите ще бъдат категоризирани според тематичната им насоченост – основно лингвистика, литературознание, културна история, археология, политика и други области. Независимо от това актуалните събития и рецензиите остават важен компонент. След уводната част и приветствие от заместник-декана на Филологическия факултет на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“ ще бъдат представени езиковедски приноси на симпозиума, организиран в Пловдив през 2019 г. Става дума за докладите, изнесени в Пловдивския университет в контекста на ролята на Пловдив като Европейска столица на културата. Следва раздел с различни лингвистични изследвания по теми като идеологията на книжовния език, ролята на Комисията по балканско езикознание към Международния комитет на славистите, диалектологията и семиотиката на българския език. Кул-

турната история и археология в този том са обединени в общ раздел, който включва три есета, а некролозите и няколко рецензии допълват тома.

В публикациите от изданието „Bulgarica“ участват автори от различни страни, предимно от Германия и България, но също така от Франция, САЩ и Чехия. Отзивите за книги включват произведения, публикувани в много страни от цял свят и написани на многобройни езици (сред които немски, български, английски и испански, а на сръбски са получени отзиви за предстоящи издания). Това допринася за запознаването на немския читател с последните международни трудове в областта на българистиката. То е обвързано и с целта на „Bulgarica“ да запознава подробно немскоговорещите читатели с България и нейните култура, език и история. Затова е особено важно да се подчертае, че изданието се разглежда като интердисциплинарен и тематично разнообразен орган. Доколкото е възможно, обществеността трябва да научи от различни гледни точки в областта на българистиката кое е най-важно за страната и как те могат да бъдат интерпретирани от различни гледища. По този начин редакционният колектив на първо място иска да поддържа научния диалог между Германия и България и да го направи забележим с помощта на публикации от специалисти в разнообразни научни области. Учените, които посвещават своите трудове на България или на германско-българските отношения в най-широк смисъл, са поканени да представят своите материали за публикуване в изданието „Bulgarica“. Това значително ще помогне българската култура да бъде позната за немската научна общественост в наши дни и занаяпред.

Източници

Bulgarica - <https://www.avm-verlag.de/?listview&reihe=RH-BULGARICA>

Deutsch-Bulgarische Gesellschaft zur Förderung der Beziehungen zwischen Deutschland und Bulgarien e. V. - <http://www.deutsch-bulgarische-gesellschaft.eu/>